

NE-A PĂRĂȘIT POETUL VASILE TĂRĂȚEANU DIN CERNĂUȚI, MEMBRU DE ONOARE AL ACADEMIEI ROMÂNE

MARIN GHERMAN

Institutul de Studii Politice și Capital Social, Cernăuți, Ucraina

E-mail: marin.gherman2014@gmail.com

Vasile Tărățeanu from Chernivtsi, Poet and Honorary Member of the Romanian Academy, Passed Away

(Abstract)*

On August 8, 2022, the poet, publicist and leader of the Romanian community in northern Bucovina, Vasile Tărățeanu – honorary member of the Romanian Academy, president of the Romanian Cultural Center “Eudoxiu Hurmuzachi” in Chernivtsi, member of the coordinating committee of the National Council of Romanians in Ukraine, president of the Senate of the Interregional Union “Romanian Community of Ukraine”, passed away. He had a fruitful activity in the field of Romanian journalism, realized a series of cultural projects, fought for the rights of Romanians in Ukraine. Author of dozens of volumes of poetry, nonfiction, cultural monographs and albums. Member of the National Union of Writers from Ukraine, the Union of Writers from the Republic of Moldova and the Union of Writers from Romania. The retirement of the poet Vasile Tărățeanu symbolically represents the end of an era after which, in the context of the war in Ukraine, it is not really known what will follow. It is the duty of those remaining in the north of Bucovina to continue the beautiful projects of the late poet to preserve the language and culture of the Romanian community in Ukraine.

Keywords: Ukraine, Cernăuți, Bucovina, Romanians from Ukraine.

(Rezumat)

În 8 august 2022, a încetat să bată inima poetului, publicistului și liderului comunității românești din nordul Bucovinei, Vasile Tărățeanu – membru de onoare al Academiei Române, președinte al Centrului Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi” din Cernăuți, membru al comitetului coordonator al Consiliului Național al Românilor din Ucraina, președinte al Senatului Uniunii Interregionale „Comunitatea Românească din Ucraina”. A avut o activitate rodnică în domeniul jurnalismului românesc, a realizat

---

* Traducere: Marin Gherman.

o serie de proiecte culturale, a luptat pentru drepturile românilor din Ucraina. Autor a zeci de volume de poezie, publicistică, monografii culturale și albume. Membru al Uniunii Naționale a Scriitorilor din Ucraina, al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și al Uniunii Scriitorilor din România. Retragerea către cele veșnice a poetului Vasile Tărățeanu reprezintă în mod simbolic un sfârșit de epocă după care, în contextul războiului din Ucraina, nu prea se știe ce va urma. Este o datorie a celor rămași în nordul Bucovinei să continue frumoasele proiecte ale regretatului poet, pentru a păstra limba și cultura comunității românești din Ucraina.

Cuvinte-cheie: Vasile Tărățeanu, Cernăuți, Bucovina, români din Ucraina.

În 8 august 2022, a încetat să bată inima poetului, publicistului și liderului comunității românești din nordul Bucovinei, Vasile Tărățeanu – membru de onoare al Academiei Române, președinte al Centrului Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi” din Cernăuți, membru al comitetului coordonator al Consiliului Național al Românilor din Ucraina, președinte al Senatului Uniunii Interregionale „Comunitatea Românească din Ucraina”. S-a născut în 27 septembrie 1945, în satul Sinăuții de Jos, raionul Adâncata, regiunea Cernăuți. În anul 1972, a absolvit cursurile Facultății de Litere a Universității din Cernăuți. În 1989, alături de alți scriitori români din Cernăuți, a fondat Societatea pentru Cultură Română „Mihai Eminescu”, redenumită ulterior Societatea pentru Cultură și Literatură Română în Bucovina „Mihai Eminescu”. A fost coordonator al Fundației Culturale „Casa Limbii Române” din Cernăuți, redactor-șef al ziarelor „Plai românesc”, „Arcașul”, „Neamul românesc”, fondator al ziarului „Junimea”, cofondator al Editurii „Alexandru cel Bun”. A realizat o serie de proiecte menite să păstreze și să dezvolte identitatea culturală și lingvistică a românilor din nordul Bucovinei.

Fiind o personalitate complexă, cu activități care au cuprins o serie de domenii ale vieții culturale, social-politice și științifice ale românilor din Ucraina, Vasile Tărățeanu, după cum scria Gheorghe Tomozei, a fost „un poet român visând România, bolnav de România, un poet exprimat în tot mai puternice poeme înțelepțite de lacrimă”¹.

VASILE TĂRĂȚEANU – POETUL

Vasile Tărățeanu a debutat editorial în 1981 cu volumul *Harpele ploii*. Este autorul a zeci de volume de poezie, publicistică, monografii culturale și albume. Membru al Uniunii Naționale a Scriitorilor din Ucraina, al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și al Uniunii Scriitorilor din România. Este autorul unei opere

¹ Tudor Nedelcea, „Vasile Tărățeanu, 75”, în „Flacăra lui Adrian Păunescu”, anul XX, 31 iulie 2020, p. 4.

referențiale: *Dreptul la neliniște* (versuri, 1984), *Teama de înstrăinare* (versuri, 1990), *Litanii din Țara de Sus* (versuri, 1995), *Litanii* (versuri, 1996), *Pământ în retragere* (versuri, 1999), *Și ne izbăvește pre noi* (versuri, 1999), *Iluzii și lanțuri* (publicistică, 2001), *Dinafară* (versuri, 2003), *Infern personal* (versuri, 2005), *Orizonturi decapitate* (2005), *Aruncarea zarurilor* (2005), *Ocean cu cioburi sângerânde* (2005), *Degețelul salvator* (2006), *Stâlpul de foc al jertfirii de cuvânt* (2007), *Cimitirul ambulat* (2008), *101 poeme* (2010), *Până dincolo de umbră* (2011) ș.a.

Marele scriitor basarabean Grigore Vieru scria: „Vasile Tărățeanu este bradul de munte, iar rășina tulpinei sale nu este altceva decât viața rănită, dar nicicând îngenunchiată, pe care o trăiește în mijlocul unor neconținute furtuni istorice”. Un alt scriitor basarabean, Nicolae Dabija, considera că poetul bucovinean lasă impresia că s-ar trage „din stirpea acelor străjeri de odinioară de la margine de țară, care urma să se bată și să țină piept aproape de unul singur cetelor năvălitoare, până să ajungă la el grosul oștilor voievodale, hăt, de la cetatea de scaun”. Aceste două citate sunt considerate cele mai reprezentative de către Societatea Scriitorilor Români din Cernăuți, care a informat cu mare întristare în august 2022 despre plecarea poetului către ceruri².

Criticul literar sucevean Mircea Diaconu a scris în *Biblioteca română de poezie postbelică* faptul că Vasile Tărățeanu este un poet de atmosferă, care seamănă după stil cu Marin Sorescu sau, și mai bine, cu Geo Dumitrescu, un poet „urmărit discret de o umbră de scepticism și umor, chit că scepticismul poate fi de zgust, iar umorul sarcasm”³.

Rodnica și valoroasa sa activitate literară i-a adus numeroase distincții, medalii și premii: marele premiu al revistei „Totuși iubirea” (1994, 1995, 1997, 2003), marele premiu internațional pentru poezie „Nichita Stănescu” (1997, 2003), premiul de poezie de la Uzdin (Serbia, 1999), premiul „Mihai Eminescu” pentru poezie (Putna, 1993), premiul „Bucovina” (1995), premiul revistei „Poesis” (Baia Mare, 1994, 2000), premiul Asociației „Astra” (Iași, 1994), premiul Fundației „Etnos” (București, 1999), premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (2003), premiul Festivalului Internațional „Noaptea de poezie” (Curtea de Argeș, 2009), premiul Festivalului Internațional „Tudor Arghezi” (2014)⁴. Este cetățean de onoare al mai multor localități din România și din Republica Moldova.

² Societatea Scriitorilor Români din Cernăuți, „Vasile Tărățeanu, «poetul bolnav de România», nu mai este printre noi”, în Agenția de știri BucPress, <https://bucpress.eu/societatea-scriitorilor-romani-din-cernauti-vasile-tarateanu-poetul-bolnav-de-romania-nu-mai-este-printre-noi> (25 ianuarie 2023).

³ Mircea Diaconu, „Vasile Tărățeanu, un sceptic mai ales ironic”, în „Biblioteca română de poezie postbelică”, Suceava, Editura Universității „Ștefan cel Mare”, p. 622.

⁴ Tudor Nedelcea, „Crucificat pe harta țării”, Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România, <https://uzp.org.ro/13/07/2020/crucificat-pe-harta-tarii-vasile-tarateanu-75/> (25 ianuarie 2023).

PROIECTE CULTURALE, LUPTA PENTRU IDENTITATEA NAȚIONALĂ ȘI LINGVISTICĂ

Vasile Tărățeanu a organizat trei congrese ale intelectualității românești din regiunea Cernăuți și alte manifestări culturale cu semnificații patriotice. A participat la Marea Adunare Națională din Chișinău (27 august 1989), unde a susținut un înflăcărat discurs de sprijin a mișcării naționale românești. A fost ales vicepreședinte al Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni, dar și în comitetul director al Congresului Spiritualității Românești.

A lucrat ca redactor la ziarul „Zorile Bucovinei”, apoi la postul Radio Ucraina Internațional. A fost unul dintre cei mai importanți jurnaliști ai românilor din nordul Bucovinei, coordonând de la fondare ziarul „Plai românesc”, organ de presă al Societății pentru Cultură Română „Mihai Eminescu” – prima publicație de acest gen din anii de după război. Luni întregi, săptămână de săptămână, a făcut naveta Cernăuți – Chișinău, dormind prin tipografii, prin tren, prin gări, într-o perioadă de mare zbucium social, pentru a sprijini cuvântul românesc. A intrat în istoria românilor din Ucraina ca o persoană cu care s-a judecat Administrația Regională de Stat Cernăuți pentru reprezentarea grafică a unei sârme ghimpate, înfiptă în literele titlului de pe frontispiciul ziarului „Plai românesc”. Redactorul-șef nu a fost de acord să scoată această sârmă, susținând că reprezintă simbolul unui hotar politic real⁵. Prin acest proces, Vasile Tărățeanu a reușit să atragă atenția comunității internaționale asupra problemelor cu care se confrunta la acea vreme comunitatea românească din Ucraina.

După ce s-a retras de la acest ziar, înființează publicația „Arcașul”, apoi „Junimea”, fiind convins de faptul că românii din nordul Bucovinei au nevoie de mai multe instituții de presă care să le păstreze limba maternă. A fost consilier în Consiliul Regional Cernăuți, membru al diverselor delegații de monitorizare a drepturilor minorităților naționale, inițiator al diverselor demersuri, petiții, scrisori, devenind din 2015 președinte al Centrului Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi” din Cernăuți – organizație nonguvernamentală care s-a implicat atât în proiecte culturale, cât și în diverse activități de apărare a drepturilor românilor din Ucraina. Cu sprijinul acestui centru, au fost salvate de la închidere, prin instanță, trei școli din regiunea Cernăuți⁶. După ce devine membru de onoare al Academiei Române, promovează spațiul cultural bucovinean la București, ca important promotor și avocat cultural al românilor din regiunea Cernăuți.

În 17 octombrie 2017, Vasile Tărățeanu a fost inițiatorul și coordonatorul unui protest desfășurat în fața Administrației Regionale de Stat Cernăuți, împotriva Legii învățământului, adoptată de Rada Supremă Ucrainei. Într-un memoriu semnat

⁵ Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi” din Cernăuți, „Cuvânt de adio la despărțirea de Vasile Tărățeanu”, Agenția de știri BucPress, <https://bucpress.eu/centrul-cultural-roman-eudoxiu-hurmuzachi-din-cernauti-cuvant-de-adio-la-despartirea-de-vasile-tarateanu>. (25 ianuarie 2023).

⁶ „Veste bună din regiunea Cernăuți: Trei școli românești au fost salvate”, în „Timpul”, <https://timpul.md/articol/serbia-in-fata-unei-alegeri-cruciale-sa-riscam-totul-pentru-rusia-sau-sa-ne-alaturam-sanctiunilor-impotriva-ei.html> (25 ianuarie 2023).

de Vasile Tărățeanu și de alți reprezentanți ai comunității românești din Ucraina, înaintat autorităților regionale, a fost menționat faptul că „școlile cu predarea în limba română există în Bucovina de sute de ani și niciun regim politic, nicio formațiune statală, care a administrat acest ținut în trecut, nu a îndrăznit să priveze comunitatea românească, care este una autohtonă, de dreptul de a studia toate materiile în limba maternă”⁷.

A colaborat cu diverse instituții culturale din România, cu Institutul „Bucovina” al Academiei Române (Rădăuți), cu societăți literare și instituții de cercetare științifică, invitând la Cernăuți poeți, compozitori, istorici și diplomați români, cu scopul a de a integra spațiul nord-bucovinean în circuitul cultural al românilor de pretutindeni.

Retragerea către cele veșnice a poetului Vasile Tărățeanu reprezintă în mod simbolic un sfârșit de epocă după care, în contextul războiului din Ucraina, nu prea se știe ce va urma. Ducând alături de alți reprezentanți ai generației sale drapelul identitar național în perioade dificile, dominate de transformări social-politice profunde și neliniște, Vasile Tărățeanu și-a îndeplinit cu cinste misiunea sa istorică, lăsându-le generațiilor de astăzi o sarcină responsabilă de a continua lupta pentru păstrarea limbii române într-o zonă istorică strâns legată de Mihai Eminescu, Aron Pumnul, Ciprian Porumbescu și alți reprezentanți de vază ai neamului românesc.

BIBLIOGRAFIE

1. Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi” din Cernăuți, „Cuvânt de adio la despărțirea de Vasile Tărățeanu”, Agenția de știri BucPress, <https://bucpress.eu/centrul-cultural-roman-eudoxiu-hurmuzachi-din-cernauti-cuvant-de-adio-la-despartirea-de-vasile-tarateanu>.
2. Mircea Diaconu, „Vasile Tărățeanu, un sceptic mai ales ironic”, în „Biblioteca română de poezie postbelică”, Suceava, Editura Universității „Ștefan cel Mare”.
3. Nedelcea, Tudor, „Vasile Tărățeanu, 75”, în „Flacăra lui Adrian Păunescu”, anul XX, 31 iulie 2020.
4. Idem, „Crucificat pe harta țării”, Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România, <https://uzp.org.ro/13/07/2020/crucificat-pe-harta-tarii-vasile-tarateanu-75>.
5. „Românii din Cernăuți au ieșit în stradă pentru a-și apăra limba”, în „Realitatea dorohoiană”, https://www.realitateadorohoiana.ro/romanii_din_ternau__i_au_ie__it_in_strada_pentru_a__i_apara_limba-articol-30277.
6. Societatea Scriitorilor Români din Cernăuți, „Vasile Tărățeanu, «poetul bolnav de România», nu mai este printre noi”, Agenția de știri BucPress, <https://bucpress.eu/societatea-scriitorilor-romani-din-ternauti-vasile-tarateanu-poetul-bolnav-de-romania-nu-mai-este-printre-noi>.
7. „Veste bună din regiunea Cernăuți: trei școli românești au fost salvate”, în „Timpul”, <https://timpul.md/articol/serbia-in-fata-unei-alegeri-cruciale-sa-riscam-totul-pentru-rusia-sau-sa-ne-alaturam-sanctiunilor-impotriva-ei.html>.
8. <https://festivaldepoezie.wordpress.com/tag/vasile-tarateanu/> (sursa foto).

⁷ „Românii din Cernăuți au ieșit în stradă pentru a-și apăra limba”, în „Realitatea dorohoiană”, https://www.realitateadorohoiana.ro/romanii_din_ternau__i_au_ie__it_in_strada_pentru_a__i_apara_limba-articol-30277 (25 ianuarie 2023).